

SLOVENŠČINA IN TRAJNOST: KNJIŽEVNI PROSTOR KOT PROSTOR OKOLJSKE PISMENOSTI

Alenka Ftičar, OŠ Majde Vrhovnik

Kostanjevica na Krki, 30. maj 2026

IZHODIŠČA

- Novi učni načrti in skupni cilji
- Vzgoja in izobraževanje za trajnostni razvoj (VITR)
- Primer dobre prakse (France Prešeren: Povodni mož)

2 /// TRAJNOSTNI RAZVOJ

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

2.1 POOSEBLJANJE VREDNOT TRAJNOSTNOSTI

2.1.1 Vrednotenje trajnostnosti	2.1.1.1 Kritično oceni povezanost lastnih vrednot in vrednot družbe s trajnostnostjo glede na svoje trenutne zmožnosti ter družben položaj.
2.1.2 Podpiranje pravičnosti	2.1.2.1 Pri svojem delovanju upošteva etična načela pravičnosti, enakopravnosti ter sočutja.
2.1.3 Promovanje narave	2.1.3.1 Odgovoren odnos do naravnih sistemov gradi na razumevanju njihove kompleksnosti in razmerij med naravnimi ter družbenimi sistemi.

2.2 SPREJEMANJE KOMPLEKSNOSTI V TRAJNOSTNOSTI

2.2.1 Sistemsko mišljenje	2.2.1.1 K izbranemu problemu pristopa celostno, pri čemer upošteva povezanost okoljskega, gospodarskega in družbenega vidika. 2.2.1.2 Presoja kratkoročne in dolgoročne vplive delovanja posameznika in družbenih skupin v družbi, družbe na lokalni, regionalni, nacionalni ter globalni ravni.
2.2.2 Kritično mišljenje	2.2.2.1 Kritično presoja informacije, poglede in potrebe o trajnostnem razvoju z vidika naravnega okolja, živih bitij in družbe, pri čemer upošteva različne poglede, pogojene z osebnim, socialnim in kulturnim ozadjem.
2.2.3 Formuliranje problema	2.2.3.1 Pri opredelitvi problema upošteva značilnosti problema – (ne)jasnost, (ne)opredeljenost, (ne)določljivost problema – in lastnosti reševanja – (ne)definirane, (ne)sistemske rešitve – ter vpletenost deležnikov.

2.3 ZAMIŠLJANJE TRAJNOSTNIH PRIHODNOSTI

2.3.1 Pismenost za prihodnost	2.3.1.1 Na podlagi znanja, znanstvenih dognanj in vrednot trajnostnosti razume ter vrednoti možne, verjetne in želene trajnostne prihodnosti (scenarije). 2.3.1.2 Presoja dejanja, ki so potrebna za doseganje želene trajnostne prihodnosti.
-------------------------------	--

Kazalniki ciljev trajnostnega razvoja

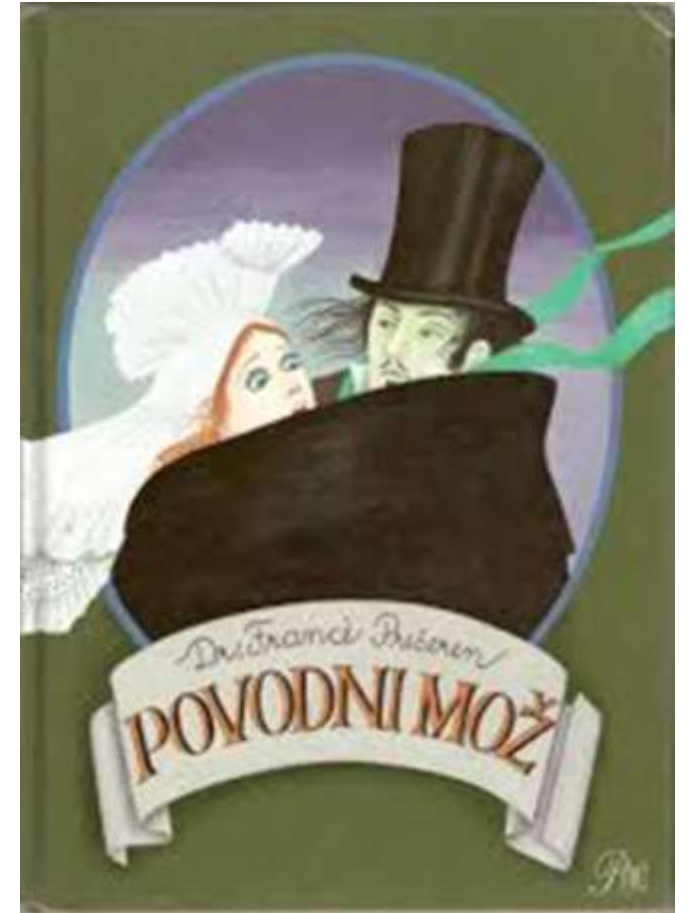
URESNIČEVANJE CILJEV TR NA RAVNI ŠOLE

- Letni delovni načrt šole (kratkoročni in dolgoročni cilji)
- Nacionalni in mednarodni projekti
- Medpredmetno povezovanje
- Projektni tedni

France Prešeren: Povodni mož

- ✓ predmetni operativni učni cilji
- ✓ aktualizacija, opazovanje z vidika trajnosti
- ✓ odziv, vrednotenje, kritično razmišljanje, ustvarjanje

AKTUALIZACIJA

SLOVENIJA

Ljubljanica ni smetišče: iz reke potegnili celo električni skiro

Lučka Kajfež Bogataj v Tarči: Z vodo lahko ustvarimo zgodbo, kot Dubaj z nafto

- Tarča, vsak četrtek ob 20.00 na prvem
- »Če državljan nima čiste pitne vode, potem državljanov ne bo in tudi ne države,« je za Tarčo izjavil župan Loške doline Janez Komidar. Zakaj potem ni političnega soglasja o zapisu pravice do pitne vode v ustavo?

Zaradi onesnažene vode v središču Ljubljane zbolelo vsaj 36 ljudi

ZAKLJUČEK

Pozitivni učinki:

- večja aktivnost učencev, spodbuja razpravo;
- krepi kritično razmišljanje in okoljsko pismenost;
- doživljanje književnega prostora kot aktualnega prostora z okoljskimi in družbenimi izzivi;
- razvijanje osebnega odnosa do okolja, v katerem živimo.

Slabost:

- časovna omejitev.

Viri:

- Zavod Republike Slovenije za šolstvo. (2023). *Skupni cilji in njihovo umeščanje v učne načrte in kataloge znanj*. Dostopno na: https://www.zrss.si/pdf/skupni_cilji.pdf
- Zavod Republike Slovenije za šolstvo. (2022). *Vzgoja in izobraževanje za trajnostni razvoj: Kažipot VITR za 2030*. Dostopno na: https://www.zrss.si/wp-content/uploads/2022/03/VITR_za_2030-1.pdf
- Zavod Republike Slovenije za šolstvo. (2025). *Učni načrt: Slovenščina*. Dostopno na: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MVI/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/Ucni-nacrti/2025/UN_OS/Ucni_nacrt_slovenscina_2025.pdf
- Ilustracija: https://sl.wikipedia.org/wiki/Povodni_mo%C5%BE_%28Pre%C5%A1eren%29

Naslovi časopisnih člankov:

- <https://www.24ur.com/novice/slovenija/ljubljana-ni-smetisce-iz-reke-potegnili-celo-elektricni-skiro.html>
- <https://www.rtv slo.si/okolje/lucka-kajfez-bogataj-v-tarci-z-vodo-lahko-ustvarimo-zgodbo-kot-dubaj-z-nafto/365082>
- <https://www.24ur.com/novice/slovenija/onesnazena-voda-kateri-obratine-delujejo.html>

Hvala za pozornost!

NAŠA VAS,
NAŠA PRIHODNOST.

- 100% OBNOVLJIVI VIRI
- PITNA VODA
- BREZ ODPADKOV
- SKUPNOST